

از جانب خود و درآرد ایشان را به بوستان
ها میرود زیر آن جویها جاویدان آنجا
خوشنود شد خدا از ایشان و خوشنود
شدند ایشان از خدا ایشانند لشکر
خدا آگاه شو هر آئینه لشکر خدا ایشانند
رستگاران (٢٢) .

سوره حشر همدنی است و آن بیست
و چهار آیت و سه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَمِعَ اللَّهُ مَنَاقِبَ الْمُؤْمِنِينَ وَآلِ الْأَرْحَامِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

بنام خدای بخشاینده مهربان .

(١) به پاکی یاد کرد خدای را آنچه در
آسمان هاست و آنچه در زمین ست
واوست غالب با حکمت (١) .

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِأَدْلَى الْعُرْمِ مَا ظَنَنُوا أَن يَنْجَرُوا وَكَذَٰلِكَ نَكْتَلُكُم بِمَا كُفَرْتُمْ
مِنَ اللَّهِ فَأَكْثَرْتُمُ اللَّهَ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدْ فِي
قُلُوبِهِمُ الرَّعْبُ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاخْتَارُوا لِأُولَى الْأَبْصَارِ ②

اوست آنکه بیرون راند آنان را که
کافر شدند از اهل کتاب از خانه های
ایشان در اول جمع کردن لشکر، گمان نه
داشتید شما ای مسلمانان که بیرون روند
و گمان میکردند آن کافران که نگاهدارنده
ایشان باشند قلعه های ایشان از عقوبت

(١) مترجم گوید که آن حضرت صلی الله علیه وسلم چون بمدینه آمدند بابنی نضیر
صلح کردند و ایشان بسبب شقاوت ازلی سعی عداوت آنحضرت صلی الله علیه
وسلم پیش گرفتند آنحضرت صلی الله علیه وسلم اراده فرمود که آنجماعت را
جلالوطن فرماید منافقان آن ملاعین را پیغام فرستادند که شما قتال کنید و در جنگ
استواری ورزید که مارفیق شما ایم خدای تعالی برخلاف اراده منافقان در اول
جمع کردن لشکر بریهودالقا رعب فرمود تا عاجز آمدند و جلاوطنی اختیار کردند و
سخن اهل نفاق را نشنیدند و بقتال و تکرار جمع رجال اتفاق نیفتاد و اموال ایشان
فیء شد و فیء آنرا گویند که بغیر قتال بدست مسلمانان افتد خدای تعالی منت بر
مسلمانان نهاد حکم فیء بیان فرمود و از اراده منافقان خیر داد و الله اعلم .

خدا پس پیامد بایشان عقوبتِ خدا از آن جا که گمان نمی کردند و افکنند در دل های ایشان ترس را خراب می کردند خانه های خود را بدست های خویش و بدست های مسلمانان پس عبرت گیرید ای خداوندان بصیرت (۲) .

و اگر نه آن بود که نوشت خدا بایشان جلا وطنی را هر آینه عقوبت می کرد ایشان را در دنیا^(۱) و ایشان راست در آخرت عذاب آتش (۳) .

این عذاب بسبب آنست که ایشان مخالفت کردند با خدا و رسول او و هر که مخالفت کند با خدا پس هر آینه خدا سخت عقوبت ست (۴) .

آنچه بریدید از درختِ خرما یا گذاشتید آن را ایستاده بر بیخ و ریشه های آن پس به فرمان خدا بود و تا خوار کند بدکاران را^(۲) (۵) .

و آنچه عائد گردانید خدا بر پیغامبر خود از اموال (بنی نضیر) پس نتاخته بودید بر آن اسپان را و نه شتران را ولیکن خدا غالب میگرداند پیغامبران خود را بر هر که خواهد و خدا بر هر چیز تواناست (۶) .

آنچه عائد گردانید خدا بر پیغامبر خود از اموال ساکنان ده ها خدای راست و

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَائِدَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ النَّارِ ⑤

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑥

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَبَنَةٍ أَوْ مَرْتَعَةٍ أَوْ مِمَّا قَامُوا عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبَدَلِ اللَّهُ
وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ⑦

وَمَا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ مِمَّا أَوْجَعْتُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ خَيْلٍ
وَأَلْرِكَابِ وَالرِّكْبِ وَاللَّهُ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

مَا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَاللَّسْوَلِ
وَلِلَّذِي الْقُرَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّلَّيْمِينَ وَالْأَيْنِ السُّبُلِ لِكُلِّ لَأ

(۱) بنوعی دیگر والله اعلم .

(۲) یعنی قطع درخت میوه دار وقت جهاد جائز است و ترك آن نیز جائز والله اعلم .

يَكُونُ دَوْلَةً بَيْنَ الْأَعْيُنِ وَمَنْذُومًا لِنَاثِرِكُمُ الرَّسُولِ فَخُذُوا وَ مَا نَهَلَكُمْ عَنْهُ فَأْتَهُمْ وَأَقْوَمُوا اللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ①

پیغامبر را و خویشاوندان را^(۱) و یتیمان را و فقیران را و راه گذر را (بیان فرمودیم) تا نباشد آن دستگردان میان توانگران از شما و هر چه بدهد شمارا پیغامبر بگیرد آن را و هر چه منع کند شمارا از آن بازایستید و بترسید از خدا هر آئینه خدا سخت عقوبت است (۷) .

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَيَّبِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ①

آن فقیء بیرون کرده شد ایشان را از خانه های ایشان و اموال ایشان می طلبند نعمت را از پروردگار خویش و خوشنودی را و نصرت میدهند خدا و پیغامبر را این جماعت ایشانند راست وعده (۸) .

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَيُجْرُونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا جِدُونِ فِي صُدُوقِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُؤْثِرْ شَرًّا فَنَفْسِهِ قَالَ لَكُمْ هُمُ الْمُنَافِقُونَ ①

و نیز آنان راست که جای گرفتند و بدارالاسلام^(۲) و جای پیدا کردند در ایمان پیش از مهاجران دوست میدارند هر که هجرت میکند بسوی ایشان و نه می یابند در خاطر خود دغدغه از طرف آنچه داده شد مهاجران را و دیگران را اختیار میکنند بر خویشتن و اگر چه باشد ایشانرا احتیاج و هر که نگاهداشته شد از حرصِ نفسِ خویش پس آنجماعت ایشانند رستگاران (۹) .

و نیز آنان راست که آمدند بعد مهاجران و

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ

(۱) یعنی خویشاوندان پیغامبر را .

(۲) یعنی به مدینه .

الَّذِينَ سَبَقُوا بِالْإِيمَانِ وَلَا يَجْعَلُ فِي مَلُوتِنَا عَلًا لِّكَذِبِينَ
أَمْثَلُ أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١٠﴾

انصار می‌گویند ای پروردگار ما پیامر ما را و برادران ما را که سبقت کردند بر ما به ایمان آوردن و پیدامکن دردل های ما هیچ کینه نسبت به آنانکه ایمان آوردند ای پروردگار ما هرآئینه تو بخشایندهٔ مهربانی^(۱) (۱۰) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَأْتُوا بِقَوْلُونَ لِأَخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أَخْرَجْتُمُوهُمْ مِنْ مَعْمَرٍ وَلَا تَطِيعُوا
وَيْتْلُمُ أَحَدَ الْآبَاءِ وَإِنْ قُوَيْتُمْ لَتَنْصُرُنَّهُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لِكَذِبُونَ ﴿١١﴾

آیندیدى بسوى آنانکه منافق شدند میگویند آن برادرانِ خود را که کافرند از اهل کتاب اگر جلاوطن کرده شود شمارا البته بیرون شویم نیز همراه شما و فرمان قبول نه کنیم در مقدمهٔ شما هیچکس را هرگز و اگر جنگ کرده شود با شما البته نصرت دهیم شمارا و خدا گواهی میدهد که ایشانند دروغگویان (۱۱) .

لَئِنْ أَخْرَجُوا الْعَجْزُونَ مَعْمَرٍ وَلَئِنْ قُوَيْتُوا لَا يَنْصُرُونَكُمْ وَلَئِنْ
نَصَرْتُمْ لِيُؤْتِنَا الْآدَابَارَ لَوْ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١٢﴾

اگر جلاوطن کرده شوند جلاوطن نه شوند همراه ایشان (منافقان) و اگر جنگ کرده شود با ایشان نصرت ندهند ایشانرا و اگر بفرض نصرت دهند ایشانرا را البته بازگردانند پشت های خود را بعد از آن مدد کرده نشود ایشانرا (۱۲) .

لَا تَنْتُمْ أُمَّةً رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَتَّقُونَ ﴿١٣﴾

هرآئینه شماى مسلمانان بارعب ترید در خاطر های ایشان از خدا این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که نمی فهمند^(۲) (۱۳) .

- (۱) مترجم گوید ازین آیت معلوم شد که در قیء هر مسلمان را حق است پس احوج فلاحوج را باید داد تا آنکه مال قیء کفایت کند والله اعلم .
(۲) یعنی از عذاب خدا که مؤجل است پروا ندارند والله اعلم .

جنگ نکنند باشما یکجا شده مگر در ده هائی که بر آن حصار ساخته باشند یا از پس دیوار، جنگ ایشان در میان خویش سخت است می پنداری ایشان را همه یکجا مجتمع شده و دل‌های ایشان پراکنده است این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که در نمی یابند^(۱) (۱۴) .

داستان ایشان مانند داستان آنانست که پیش از ایشان بودند در نزدیکی چشیدند وبال گناه خود را و ایشانراست عذاب دردناک^(۲) (۱۵) .

داستان منافقان باهل کتاب مانند داستان شیطان ست چون گفت آدمی را کافر شو پس چون کافر شد گفت هر آئینه من بی تعلقم از تو هر آئینه من میترسم از خدا پروردگار عالمها (۱۶) .

پس شد عاقبت کار این شیطان و این آدمی آنکه ایشان در آتش باشند جاویدان آن جا و این ست جزای ستمگاران (۱۷) .

ای مسلمانان بترسید از خدا و باید که تأمل کند هر شخص که چه چیز پیش فرستاده است برای فردا^(۳) و بترسید از خدا هر آئینه خدا خبردارست بآنچه می کنید (۱۸) .

و م باشید مانند آنانکه فراموش کردند

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَوْمٍ مَّخْضَنَةٍ أَوْ مِنْ وَّرَائِهِمْ
جُدْرٍ بَأْسُهُمْ بِيَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ
شَتَّىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذُقُوا إِثْمَ آبِ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ الْكُفْرَ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي
بِرَبِّي مُتَكَبِّرٌ ۖ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَذَٰلِكَ
جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
لِغَدَاٍ ۖ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ

- (۱) یعنی بایکدیگر خانه جنگی ها دارند مصلحت ایشان یکی نیست والله اعلم .
- (۲) یعنی چنانکه اهل بدر مغلوب و منهزم شدند ایشان نیز منهزم گشتند والله اعلم .
- (۳) یعنی برای روز قیامت .

هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿۱۹﴾

خدارا پس خدا فراموش گردانید از خاطر ایشان تدبیر حال ایشانرا این جماعت ایشانند بدکاران (۱۹) .

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿۲۰﴾

برابر نیستند اهل دوزخ و اهل بهشت، اهل بهشت ایشانند بمطلب رسندگان (۲۰) .

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَقَرَّبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۲۱﴾

اگر فرود می آوردیم این قرآن را بر کوهی هر آئینه میدیدی آترانیایش کرده پاره پاره شده از خوف خدا و این داستان هارا بیان می کنیم برای مردمان تا ایشان تأمل کنند (۲۱) .

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عُلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿۲۲﴾

اوست آن خدا که نیست هیچ معبود برحق مگر او داننده نهای و آشکاراوست بخشاینده مهربان (۲۲) .

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِيبُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُنَكَّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۲۳﴾

اوست آن خدا که نیست هیچ معبود برحق مگر او پادشاه نهایت پاک سلامت از همه عیب امن دهنده نگاهبان غالب خود اختیار بزرگوار پاکی خدای راست از شریک مقرر کردن ایشان (۲۳) .

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۲۴﴾

اوست خدا آفریدگار نوپدید آورنده نگارنده، اوراست نامهای نیک به پاکی یاد میکند اورا هر چه در آسمان ها و زمین ست و اوست غالب با حکمت (۲۴) .

سوره ممتحنه مکی است و آن سیزده آیت و دور کوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا عَادِيًّا وَعَدُوًّا لَكُمْ أُولِيَاءَ تَلْقَوْنَ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

(۱) ای مسلمانان دوستان مگیرید دشمنان

(۱) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواستند که بفتح مکه متوجه شوند =